

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyj

doi:10.15421/nvlvet6756

ISSN 2413–5550 print
ISSN 2518–1327 online<http://nvlvet.com.ua/>

УДК 636.2.034/033.082.6(477.8)

Характеристика корів симентальської породи за господарськи корисними ознаками в умовах Львівщини

В.В. Федорович¹, Т.В. Оріхівський¹, Н.П. Бабік², Є.І. Федорович³, Р.С. Осередчук¹
logir@ukr.net

¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
вул. Пекарська, 50, м. Львів, 79010, Україна;

²Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН,
вул. Погребняка, 1, с. Чубинське, Бориспільський район, Київська область, 08321, Україна;

³Інститут біології тварин НААН,
вул. В. Стуса, 38, м. Львів, 79034, Україна

Наведено дані щодо показників живої маси, промірів статей тіла, відтворювальної здатності, молочної продуктивності, морфо-функціональних властивостей вимені, тривалості господарського використання та причин вибуття корів симентальської породи в умовах Львівщини. Встановлено, що піддослідні корови за живою масою у період їх вирощування у всі вікові періоди переважали мінімальні вимоги стандарту породи. Вони відзначалися характерним для комбінованих порід типом будови тіла з добре вираженими не лише молочними, але й м'ясними формами, мали міцний кістяк і були досить високими (висота в холці – 131,1 см). Проте, ширина грудей у більшості особин, як для тварин комбінованого напрямку продуктивності, є дещо недостатньою (в середньому 41,4 см). Вік сименталів при I осіменінні становив 19,7, а при I отеленні – 29,0 місяців, тривалість сервіс-періоду, залежно від лактації, знаходилася в межах 96,8 – 112,0, міжотельного періоду – в межах 381,6 – 396,9 дня. Вони характеризувалися середньою плодючістю та високою адаптаційною здатністю. Надій корів симентальської породи, залежно від лактації, становив 3026,4 – 3810,2 кг, вміст жиру в молоці – 3,76 – 3,81% та кількість молочного жиру 113,6 – 145,0 кг. Найвищі показники молочної продуктивності спостерігалися у тварин з четвертим отеленням. За всі досліджувані лактації піддослідні корови переважали за надоем та кількістю молочного жиру стандарт породи. У них була добре розвинута молочна залоза. 68,2 % первісток мали чашиподібну форму вимені, 25,9% – ванноподібну і 6,9% – округлу. Інтенсивність молоковіддачі у них становила 1,53 кг/хв.

У корів симентальської породи в умовах Львівщини тривалість господарського використання складала 1904,1 дня або 5,3 лактацій, довічний надій – 18011, довічна кількість молочного жиру – 688 кг. Найбільше тварин вибувало зі стада через порушення функції відтворення (35,7%) та низьку продуктивність (21,3%).

Ключові слова: порода, корови, жива маса, проміри статей тіла, показники відтворювальної здатності, молочна продуктивність, морфо-функціональні властивості вимені, тривалість господарського використання, довічна продуктивність, причини вибуття корів.

Характеристика коров симентальської породи по господарськи корисним ознакам в умовах Львівщини

В.В. Федорович¹, Т.В. Оріхівський¹, Н.П. Бабік², Є.І. Федорович³, Р.С. Осередчук¹
logir@ukr.net

¹ Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
вул. Пекарська, 50, г. Львів, 79010, Україна;

²Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН,
вул. Погребняка, 1, с. Чубинське, Бориспільський район, Київська область, 08321, Україна;

Citation:

Fedorovych, V.V., Orihivskyy, T.V., Babik, N.P., Fedorovych, E.I., Oseredchuk, R.S. (2016). The characteristics of simmentals by their economical-useful traits in the conditions of Lviv region. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*, 18, 2(67), 255–260.

³Інститут біології животних НААН,
ул. В. Стуса, 38, з. Львов, 79034, Україна

Приведены данные по показателям живой массы, промеров статей тела, воспроизводительной способности, молочной продуктивности, морфо-функциональных свойств вымени, продолжительности хозяйственного использования и причин выбраковки коров симментальской породы в условиях Львовщины. Установлено, что подопытные коровы по живой массе в период их выращивания во все возрастные периоды преобладали минимальные требования стандарта породы. Они отличались характерным для комбинированных пород типом телосложения с хорошо выраженными не только молочными, но и мясными формами, имели крепкий костяк и были достаточно высокими (высота в холке – 131,1 см). Однако, ширина груди у большинства особей, как для животных комбинированного направления продуктивности, была несколько недостаточной (в среднем 41,4 см). Возраст симменталов при I осеменении составил 19,7, а при I отеле – 29,0 месяцев, продолжительность сервис-периода, в зависимости от лактации, находилась в пределах 96,8 – 112,0, межотельного периода – в пределах 381,6 – 396,9 дня. Они характеризовались средней плодовитостью и высокой адаптационной способностью.

Удой коров симментальской породы, в зависимости от лактации, составил 3026,4 – 3810,2 кг, содержание жира в молоке – 3,76 – 3,81% и количество молочного жира – 113,6 – 145,0 кг. Самые высокие показатели молочной продуктивности наблюдались у животных с четвертым отелом. За все исследуемые лактации подопытные коровы превосходили по удою и количеству молочного жира стандарт породы. У них была хорошо развита молочная железа; 68,2% первотелок имели чашеобразную форму вымени, 25,9% – ваннообразную и 6,9% – округлую. Интенсивность молокоотдачи у них составляла 1,53 кг/мин. У коров симментальской породы в условиях Львовщины продолжительность хозяйственного использования составляла 1904,1 дня или 5,3 лактаций, пожизненный удой – 18011, пожизненное количество молочного жира – 688 кг. Больше всего животных выбывало из стада из-за нарушения воспроизводительной функции (35,7%) и низкой продуктивности (21,3%).

Ключевые слова: порода, коровы, живая масса, промеры статей тела, показатели воспроизводительной способности, молочная продуктивность, морфо-функциональные свойства вымени, продолжительность хозяйственного использования, пожизненная продуктивность, причины выбраковки коров.

The characteristics of simmentals by their economically useful traits in the conditions of Lviv region

V.V. Fedorovych¹, T.V. Orihivskyy¹, N.P. Babik², E.I. Fedorovych³, R.S. Oseredchuk¹
logir@ukr.net

¹ Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyi,
Pekarska Str., 50, Lviv, 79010, Ukraine;

²Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M.V.Zubets of NAAS
Pogrebnyak Str., 1, Chubynske village, Boryspil district, Kyiv region, 08321, Ukraine

³Institute of Animal Biology, NAAS,
V. Stus Str., 38, Lviv, 79034, Ukraine

There are indicators data of body weight, body parts measurements, reproductive ability, milk production, morphological and functional properties of udder, the duration of use and economic reasons of disposal of Simmental cows in terms of Lviv oblast. It was established that the experimental cows by live weight during their growth in all ages have been prevailing minimum requirements of breed standard. They are marked by peculiar to combined breed type of body structure with well-defined not only milk but also meat forms, they had strong skeleton and were quite tall (withers height – 131.1 cm). However, the width of the breast in most cows, that is not enough for combined breed (on an average 41.4 cm).

Simmentals age at the moment of the 1st insemination was 19.7, while during the 1st calving – 29.0 months, the duration of the service-period, depending on lactation, was within 96.8 – 112.0, of inter-calving period – within 381.6 – 396.9 day. They were characterized by an average fertility and high adaptability. Simmentals milk yield, depending on lactation, was 3026.4–3810.2 kg, fat content in milk – 3.76 – 3.81% and quantity of milk fat 113.6 – 145.0 kg. Cows after the 4th calving had the highest milk productivity. During the all studied lactations cows milk yield and quantity of milk fat predominated breed standard. They had a well developed udder. 68.2% cows after the first calving had cupped udder, 25.9% – wash-tub and 6.9% – round udder. Their intensity of milk yield was 1.53 kg/min. Simmental cows duration of economic use in the conditions of Lviv oblast was 1.904.1 day or 5.3 lactations, lifetime yield – 18011, lifetime quantity of milk fat – 688 kg. Most reasons for dropped out of the herd was dysfunction of reproduction (35.7%) and low productivity (21.3%).

Key words: breed, cows, live weight, body parts measurements, indicators of reproductive ability, milk yield, morphological and functional properties of udder, the duration of economic use, lifetime productivity, reasons for dropped out of herd.

Вступ

Одна з найстаріших порід світу – симментальська худоба. Початок формування цієї породи можна віднести до середньовіччя, коли в долині річки Сімме почали використовувати червону і червоно-рябу худобу, що відзначалася, як свідчать стародавні хроніки, масивністю, достатньою молочною продуктивністю і

була відома під назвою бернська. Але як культурна порода вона сформувалася значно пізніше – в кінці XVIII – на початку XIX століть. Характерними ознаками симментальської худоби були масивність, широкий міцний кістяк, невисокі кінцівки, велика широколоба голова, невеликі роги (Kapraljuk, 2012).

Цілеспрямована племінна робота із симменталами сприяла значному удосконаленню породи та підви-

щенню її генетичного потенціалу. У сучасних стадах наявні тварини кількох виробничих типів: молочного, молочно-м'ясного і м'ясо-молочного напряму продуктивності. Тварини різних виробничих типів відрізняються за розвитком живої маси та екстер'єру, а відповідно – і за молочною та м'ясною продуктивністю (Ugnivenko and Shkurin, 1998; Shkuryn, 1998; Bashhenko and Dubin, 2009). До того ж, одні й ті ж тварини в різних зонах розведення по-різному проявляють свій генетичний потенціал. З огляду на це, метою наших досліджень було вивчити господарські корисні ознаки корів симентальської породи в умовах Львівщини.

Матеріал і методи дослідження

Дослідження проведені у СГТЗОВ «Літинське» Дрогобицького району Львівської області на коровах симентальської породи. Динаміку живої маси корів у період вирощування у молодому віці (новонароджені, 6, 12 і 18 місяців, при I осіменінні та I отеленні), лінійний ріст первісток та повновікових корів (III лактація), молочну продуктивність за першу – п'яту та кращу лактації (надій, вміст жиру в молоці, кількість молочного жиру), показники відтворювальної здатності (вік I плідного осіменіння та I отелення, тривалість тільності, сервіс- та міжотельного періодів), тривалість господарського використання та причини вибуття тварин проводили згідно даних зоотехнічного обліку (впродовж останніх 20 років).

Коефіцієнт відтворювальної здатності (КВЗ) визначали за формулою Д. Т. Вінничука [10]: $KBZ = \frac{365}{MOI}$, де 365 – кількість днів у році, МОП – тривалість міжотельного періоду, днів.

Індекс плодючості (ІП) вираховували за формулою Й. Дохи (Dohi, 1961):

$IP = 100 - (K + 2MOI)$, де K – вік корови при першому отеленні, міс.; МОП – середня тривалість міжотельного періоду, міс.

Можливий вихід телят на 100 корів (ВТ) визначали за формулою В. Ф. Бочарова (Sirac'kyj et al., 2005): $BT = \frac{365 \times 100}{C + T}$, де 365 – кількість днів у році; С – середня тривалість сервіс-періоду, днів; Т – тривалість тільності, днів (в середньому 285 днів).

Індекс адаптації (І) тварин вираховували за формулою, запропонованою Й. З. Сірацьким зі співавт. (Vinnichuk et al., 1991): $I = \frac{(365 - MOI)}{MJ} \times 27,40$,

де І – індекс адаптації; МОП – тривалість міжотельного періоду, днів; 365 – кількість днів у році; МЖ – молочна продуктивність корів за закінчену або за 305 днів лактації, виражена у кг молочного жиру; 27,40 – коефіцієнт.

Оцінку вимені та інтенсивності молоковіддачі проводили на 2 – 3 місяці лактації за методикою, розробленою Латвійською сільськогосподарською академією.

Тривалість продуктивного використання тварин визначали за кількістю отриманих від них лактацій. Коефіцієнт господарського використання (КГВ) вираховували за формулою М. С. Пелехатого (1999):

$$X = \frac{\text{Тривалість життя} - \text{вік при першому отеленні}}{\text{Тривалість життя}} \times 100\%$$

При аналізі даних про причини вибуття корів всі діагнози були згруповані за комплексом споріднених причин.

Одержані результати досліджень обробляли методом варіаційної статистики за допомогою програм Microsoft Excel та «Statistica 6.1» за Н.А. Плохинским (Plohinskij, 1969).

Результати та їх обговорення

Об'єктивна оцінка ремонтного молодняку великої рогатої худоби на перших етапах постнатального онтогенезу є важливою складовою селекційно-племінної роботи з породою. Щоб мати змогу враховувати біологічні особливості індивідуального росту та розвитку, прогнозувати племінну цінність тварин з раннього віку селекціонерам необхідно знати загальні закономірності рівночасної зміни вагових та лінійних параметрів організму у віковій динаміці.

Нами встановлено, що піддослідні симентальські корови за живою масою у період їх вирощування у всі вікові періоди переважали мінімальні вимоги стандарту породи (табл. 1). Так, ця перевага у 6-місячному віці телиць становила 15,9, у 12-місячному – 18,3, у 18-місячному – 25,2 і при I отеленні – 14,7 кг.

Мінливість живої маси тварин у різні вікові періоди була невисокою і знаходилася в межах 2,92 – 9,50%, що свідчить про їх консолідованість за цим показником. У селекційній практиці при створенні нових і удосконаленні існуючих порід великого значення набуває також консолідація тварин за екстер'єрним типом.

Таблиця 1

Жива маса корів симентальської породи у період їх вирощування (n = 332)

Вік тварин	Жива маса		
	M ± m, кг	σ	Cv, %
Новонароджені	32,5 ± 0,11	1,94	5,98
6 міс.	185,9 ± 0,39	7,11	3,82
12 міс.	302,3 ± 0,64	11,68	3,86
18 міс.	405,2 ± 0,71	12,98	3,20
I осіменіння	396,9 ± 2,07	37,65	9,50
I отелення	514,7 ± 0,83	15,00	2,92

Практикою країн з розвиненим молочним скотарством і багатьма вченими доведено, що кращі за екстер'єрними якостями тварини, як правило, характеризуються високою молочною продуктивністю, доброю відтворною здатністю та продуктивним доволіттям (Ruban, 2003; Sirac'kuj et al., 2008; Stoljar, 2011).

Відомо, що за екстер'єром первісток здійснюють добір корів у стаді та оцінку бугаїв-плідників за типом будови тіла дочок. Встановлено, що піддослідні корови-первістки відзначалися характерним для

комбінованих порід типом будови тіла з добре вираженими не лише молочними, але й м'ясними формами (табл. 2). Одержані нами дані свідчать, що вони характеризувалися пропорційною будовою тіла, міцним кістяком і були досить високими (висота в холці – 131,1 см). Проте, слід зауважити, що ширина грудей у більшості особин, як для тварин комбінованого напрямку продуктивності, є дещо недостатньою (в середньому 41,4 см).

Таблиця 2

Проміри статей тіла корів симентальської породи, см

Показник	Корови-первістки (n = 119)			Повновікові корови (n = 149)		
	M ± m, см	σ	Cv, %	M ± m, см	σ	Cv, %
Висота в холці	131,1 ± 0,24	2,58	1,97	134,1 ± 0,22***	2,43	1,81
Глибина грудей	64,1 ± 0,22	2,36	3,69	67,1 ± 0,21***	2,29	3,41
Ширина грудей	41,4 ± 0,48	5,19	12,52	44,4 ± 0,47***	5,07	11,43
Обхват грудей за лопатками	190,6 ± 0,66	7,15	3,75	196,6 ± 0,63***	6,88	3,50
Коса довжина тулуба	153,5 ± 0,42	4,56	2,97	157,5 ± 0,41***	4,44	2,82
Ширина в клубах	48,0 ± 0,24	2,65	5,51	51,0 ± 0,24***	2,56	5,02
Обхват п'ястка	18,8 ± 0,06	0,67	3,55	19,4 ± 0,05***	0,58	3,00

Примітка. Різниця між первістками та повновіковими коровами вірогідна при P<0,05, P<0,01, P<0,001

У повновікових корів симентальської породи, порівняно з первістками, висота в холці збільшилася на 2,4; глибина грудей – на 8,4, ширина грудей – на 11,6, обхват грудей за лопатками – на 3,1, коса довжина тулуба – на 5,5, ширина в маклаках – на 7,7, обхват п'ястка – на 3,2%. Мінливість зазначених промірів у первісток знаходилася в межах 1,96 – 11,93, у повновікових корів – в межах 1,82 – 16,27%. Найбільш інтенсивний приріст було відмічено за промірами ширини і глибини грудей.

Однією з проблем сучасного скотарства України є погіршення відтворних якостей корів при збільшенні

рівня молочної продуктивності. Встановлено, що вік сименталів при I осіменінні становив 597,4 дня або 19,7 місяця, при I отеленні – 882,1 дня або 29,0 місяців відповідно, а жива маса при I осіменінні та I отеленні – відповідно 396,9 та 514,7 кг.

У практичних цілях для характеристики відтворювальної здатності корів використовують показник тривалості сервіс-періоду (табл. 3). У піддослідних тварин цей показник, залежно від лактації, знаходився в межах 96,8 – 112,0 дня, причому з кожною наступною лактацією від збільшувався (виняток – п'ята лактація).

Таблиця 3

Показники відтворювальної здатності корів симентальської породи

Лактація	n	Тривалість, дні			КВЗ	Індекс плодючості	Вихід телят на 100 корів	Індекс адаптації
		сервіс-періоду, M±m	міжотельного періоду, M±m	тілності, M±m				
1	331	96,8 ± 1,64	381,6 ± 1,65	284,7 ± 0,25	0,96	45,8	95,7	-4,0
2	326	100,1 ± 1,62	385,4 ± 1,65	285,2 ± 0,33	0,95	45,6	94,7	-4,5
3	318	107,3 ± 1,44	391,7 ± 1,46	284,6 ± 0,24	0,93	45,2	93,1	-5,2
4	309	112,0 ± 1,36	396,9 ± 1,67	284,7 ± 0,40	0,92	44,8	92,0	-6,0
5	282	109,7 ± 1,17	395,1 ± 1,20	285,4 ± 0,18	0,92	45,0	92,4	-6,0
Краща	331	108,9 ± 1,54	393,8 ± 1,76	284,8 ± 0,36	0,93	45,0	92,7	-5,3

Від тривалості сервіс-періоду залежить такий важливий показник відтворювальної здатності тварин як міжотельний період. У піддослідних корів, залежно від лактації, він коливався від 381,6 до 396,9 дня. Тривалість тілності є, в основному, величиною постійною і становить в середньому 272 – 285 днів. У корів симентальської породи цей показник найнижчим був на третій лактації – 284,6 дня.

Надійним критерієм відтворювальної функції корів є коефіцієнт відтворювальної здатності. У піддослідних тварин він був досить високим (0,92 – 0,96).

У комплексній оцінці корів провідну роль відіграє їх плодючість, оскільки, регулярні отелення підтримують лактаційні криві надоїв на високому рівні, а кількість приплоду певним чином впливає на інтенсивність обороту стада. Наочним показником плодючості тварин є індекс плодючості. Вважається, при величині цього показника 48 і більше плодючість оцінюється як добра, 41 – 47 – середня та 40 і менше – низька. Результати наших досліджень свідчать, що корови симентальської породи в умовах Львівщини характеризувалися середньою плодючістю. Крім того, вони відзначалися високою адаптаційною здатністю, про що свідчить індекс адаптації, який, залежно від лактації, знаходився в межах -6,0 – -4,0 при бажаних параметрах від -6 до +6.

Відомо, що одні й ті ж породи у різних природно-кліматичних умовах по-різному проявляють свій генетичний потенціал. Нами встановлено, що корови симентальської породи характеризувалися невисокою

молочною продуктивністю, хоча і переважали за надоєм та кількістю молочного жиру за всі досліджувані лактації стандарт породи (табл. 4). За першу лактацію ця перевага становила 326 та 24,6, за другу – 196 та 22,5 відповідно, за третю – 185,8 та 23,8, четверту – 310,2 та 29,0 і п'яту – 101,6 та 21,3 кг.

Необхідно вказати, що найвищою молочною продуктивністю відзначалися корови з четвертим отеленням. Спостерігалися зміни надою піддослідних тварин з кожною наступною лактацією. Так, надій за

першу лактацію у них складав 91,8% від надою за другу, надій за другу – 89,4% від надою за третю, надій за третю – 96,7% від надою за четверту і надій за четверту – 105,8% від надою за п'яту.

Інтенсивна технологія виробництва молока обумовлює необхідність підвищення вимог щодо відбору корів за технологічними властивостями молочної залози: формою і рівномірністю розвитку часток, інтенсивністю молоковіддачі і т.д.

Таблиця 4

Молочна продуктивність корів симентальської породи, М ± m

Лактація	Кількість тварин	Молочна продуктивність		
		надій, кг	вміст жиру, %	кількість молочного жиру, кг
Перша	331	3026,4±33,78	3,76±0,01	113,6±1,27
Друга	326	3296,0±38,86	3,78±0,01	124,5±1,44
Третя	318	3685,8±43,01	3,80±0,01	139,8±1,58
Четверта	309	3810,2±40,58	3,81±0,01	145,0±1,53
П'ята	282	3601,6±38,37	3,81±0,01	137,3±1,40
Краща	331	3892,2±35,55	3,78±0,01	150,1±1,32

У корів-первісток симентальської породи довжина вимені становила 38,4, ширина – 34,3, обхват – 113,2, відстань від дна вимені до землі – 57,7, довжина передніх дійок – 5,8, задніх – 4,9, діаметр передніх дійок – 2,4, задніх – 2,3 см. Слід відмітити, що для досягнення високої молочної продуктивності, згідно методичних рекомендацій Латвійської сільськогосподарської академії, обхват вимені у корів молочних і комбінованих порід повинен становити не менше 110 см, воно повинно бути об'ємним, з обширною площею прикріплення. Таким чином, симентальські корови характеризувалися добре розвинутою молочною залозою.

Серед підконтрольного поголів'я 68,2% первісток мали чашоподібну форму вимені, 25,9% – ванноподібну і 6,9% – округлу. Інтенсивність молоковіддачі у них становила 1,53 кг/хв.

Відомо, що ефективність селекційної роботи з худобою молочних та комбінованих порід значною мі-

рою залежить від тривалості господарського використання корів. Нами встановлено, що цей показник у корів симентальської породи в умовах Львівщини складав 1904,1 дня або 5,3 лактацій (табл. 5). Причому мінливість цього показника у них була досить високою – 24,98 та 23,70% відповідно. Ще вищою мінливістю відзначалися показники довічного надою та кількості молочного жиру – 29,0 та 29,64%. Довічний надій у піддослідних тварин становив 18011, кількість молочного жиру – 688 кг.

Аналіз причин вибуття корів свідчить, що найбільше тварин вибувало зі стада через порушення функції відтворення (35,7%) та низьку продуктивність (21,3%). Через фізіологічну старість вибувало 10,4% корів, через захворювання кінцівок – 9,7, травми і нещасні випадки – 7,3, захворювання вимені – 5,8 та через інші причини – 14,9%.

Таблиця 5

Тривалість господарського використання та довічна продуктивність корів симентальської породи (n = 207)

Показник	М ± m	C _v , %
Тривалість, дні: вирощування корів	891,0 ± 23,59	5,48
життя	2795,1 ± 250,2	18,53
Господарського використання	1904,1 ± 229,80	24,98
лактаційного періоду	1627,4 ± 193,2	24,57
Довічна продуктивність: надій, кг	18011,0 ± 2523,3	29,00
середній вміст жиру, %	3,82 ± 0,091	4,94
кількість молочного жиру, кг	688,0 ± 98,51	29,64
Надій на 1 день, кг: життя	6,4 ± 0,57	18,33
господарського використання	9,4 ± 0,65	14,42
лактації	11,0 ± 0,78	14,66
Кількість лактацій	5,3 ± 0,60	23,70
КГВ	0,68 ± 0,032	9,62

Висновки

1. Піддослідні корови за живою масою у період їх вирощування у всі вікові періоди переважали мінімальні вимоги стандарту породи. Вони відзначалися характерним для комбінованих порід типом будови тіла, мали міцний кістяк і були досить високими (висота в холці – 131,1 см), проте, ширина грудей у більшості особин, як для тварин комбінованого напрямку продуктивності, була дещо недостатньою (в середньому 41,4 см).

2. Вік сименталів при I осіменінні становив 19,7, а при I отеленні – 29,0 місяців, тривалість сервіс-періоду, залежно від лактації, знаходилася в межах 96,8 – 112,0, міжотельного періоду – в межах 381,6–396,9 дня. Вони характеризувалися середньою плодючістю та високою адаптаційною здатністю.

3. Надій корів симентальської породи, залежно від лактації, становив 3026,4 – 3810,2 кг, вміст жиру в молоці – 3,76 – 3,81 % та кількість молочного жиру 113,6–145,0 кг. Найвищі показники молочної продуктивності спостерігалися у корів з четвертим отеленням. За всі досліджувані лактації піддослідні тварини переважали за надоем та кількістю молочного жиру стандарт породи.

4. Симентальські корови характеризувалися добре розвинутою молочною залозою. Серед підконтрольного поголів'я 68,2% первісток мали чашоподібну форму вимені, 25,9% – ванноподібну і 6,9% – округлу. Інтенсивність молоковіддачі у них становила 1,53 кг/хв.

5. У корів симентальської породи в умовах Львівщини тривалість господарського використання складала 1904,1 дня або 5,3 лактацій, довічний надій – 18011, довічна кількість молочного жиру – 688 кг. Найбільше тварин вибувало зі стада через порушення функції відтворення (35,7%) та низьку продуктивність (21,3%).

Бібліографічні посилання

- Bashhenko, M.I., Dubin, A.M. (2009). Symentaly Cherkashyny: monografija. Kyi'v (in Ukrainian).
- Sirac'kyj, J.Z., Ferenc, L.V., Zozulja, O.I. (2008). Vzajemov'jazok ekster'jernih osoblyvostej tvaryn z i'h molochnoju produktyvnistju. Visnyk Sums'kogo NAU. 6(14), 123–130 (in Ukrainian).
- Dohi, J. (1961). Prostoje metod vyrazhenija plodovitosti korov: perevod s venger. Vestnik Vengerskoj sel'skohozjajstvennoj literatury. 3, 27 (in Russian).
- Kapraljuk, O. (2012). Evolucija symental's'koi' porody velykoi' rogatoj' hudoby kombinovanogo naprjamu produktyvnosti. Tvarynnyctvo Ukrai'ny. 10, 36–39 (in Ukrainian).
- Vinnichuk, D.T., Sirackij, I.Z., Sharan, P.I. (1991). Ocenka sozdavaemyh tipov i porod krupnogo rogatogo skota na Ukraine. Kiev (in Russian).
- Plohinskij, N.A. (1969). Rukovodstvo po biometrii dlja zootehnikov. M.: Kolos (in Russian).
- Ruban, S.Ju. (2003). Obg'runtuvannja parametriv ekster'jernoj' ocinky molochnoj' hudoby. Visnyk agrarnoj' nauky. 8, 71–73 (in Ukrainian).
- Sirac'kyj, J.Z., Fedorovych, Je.I., Kadysh, V.O. (2005). Metody ocinky vidtvornoj' zdatnosti hudoby. Metodyky naukovyh doslidzen' iz selekcii', genetyky ta biotehnologii' u tvarynnyctvi . K.: Agrarna nauka, 175–178 (in Ukrainian).
- Kostenko, V.I., Sirac'kyj, J.Z., Shevchenko, M.I. (1995). Skotarstvo i tehnologija vyrobnyctva moloka ta jalovychny. K.:Urozhaj (in Ukrainian).
- Stoljar, Zh. (2011). Produktyvnist' koriv–pervistok zalezno vid ekster'jeru ukrai'ns'koi' chorno–rjaboi' hudoby. Tvarynnyctvo Ukrai'ny. 3, 12–14 (in Ukrainian).
- Ugnivenko, A., Shkurin, G. (1998). Vykorystannja selekcijnyh oznak symental's'koi' porody dlja zbil'shennja vyrobnyctva jalovychny. Tvarynnyctvo Ukrai'ny. 6, 9–11 (in Ukrainian).
- Shkuryn, G.T. (1998). Genezys symental's'koi' porody v Ukrai'ni. K.: Agrarna nauka (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 19.09.2016